

ЈАКОСТ НА МАТЕРИЈАЛИТЕ

10. ИЗВИВАЊЕ

наставник: Проф. д-р Виктор Гаврилоски

10.1. ПОИМ ЗА ИЗВИВАЊЕ

Извивањето е вид на напрегање кое настанува под дејство на аксијална сила на притисок чија големина е таква да го нарушува рамнотежниот облик на оптоварениот носач

Анализата на **напоните и димензионирањето на аксијално напрегнати елементи** базираат на условот напоните да бидат помали од дозволиениот напон ($\sigma_{max} \leq \sigma_d$).

Кај **притиснати стапови може да дојде до лом** и покрај тоа што пресметковниот напон од притисокот бил помал од дозволиениот.

Основните состојби на рамнотежа: **стабилна, индиферентна и лабилна.**

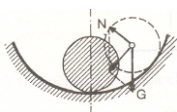

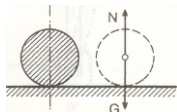

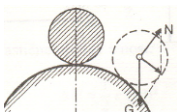

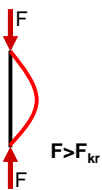
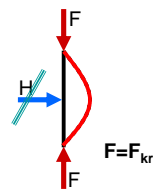
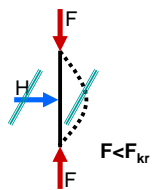
стабилна состојба
се враќа во првобитната рамнотежна полож.

индиферентна состојба
се задржува новата положба како рамнотежна

лабилна состојба
продолжува процесот

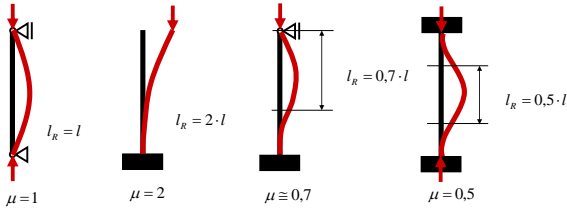

10.2. ОЈЛЕРОВА КРИТИЧНА СИЛА

$$F_{kr} = \frac{\pi^2 \cdot E \cdot I_{\min}}{\ell_r^2}$$

E Јунгов модул на еластичност
 $I_{\min}$ најмал момент на инерција
 $\ell_r = \mu \cdot \ell$ редуцирана должина

10.3. ПРЕСЕТКИ ПРИ ИЗВИВАЊЕ

$$\nu = \frac{F_{kr}}{F} \quad \text{степен на сигурност од извивање}$$

$$\sigma_{kr} = \frac{F_{kr}}{A} = \frac{\pi^2 \cdot E \cdot I_{\min}}{\ell_r^2 \cdot A} = \frac{\pi^2 \cdot E}{\lambda_r^2} \quad \text{критичен напон на притисок}$$

$$\lambda_r = \ell_r \sqrt{\frac{A}{I_{\min}}} \quad \text{виткост на стапот}$$

$$I_{\min} = \frac{F_{kr}}{E \cdot \pi^2} \ell_r^2 = \frac{\nu \cdot F}{E \cdot \pi^2} \ell_r^2 \quad \text{димензионирање според критична сила}$$

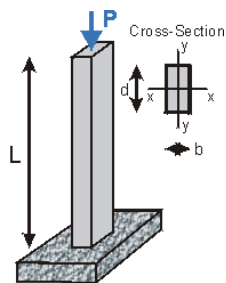

Пример 10.1:

Столб со должина $L=2,2$ m, на едниот крај е приклетен за подлогата, а на слободниот крај е оптоварен со аксијална сила на притисок P . Столбот е изработен од алуминиум ($E=70$ GPa) со правоаголен напречен пресек со димензии $b=210$ mm и $d=280$ mm.

Да се определи максимално дозволената сила на притисок за степен на сигурност од извивање 1,95.
